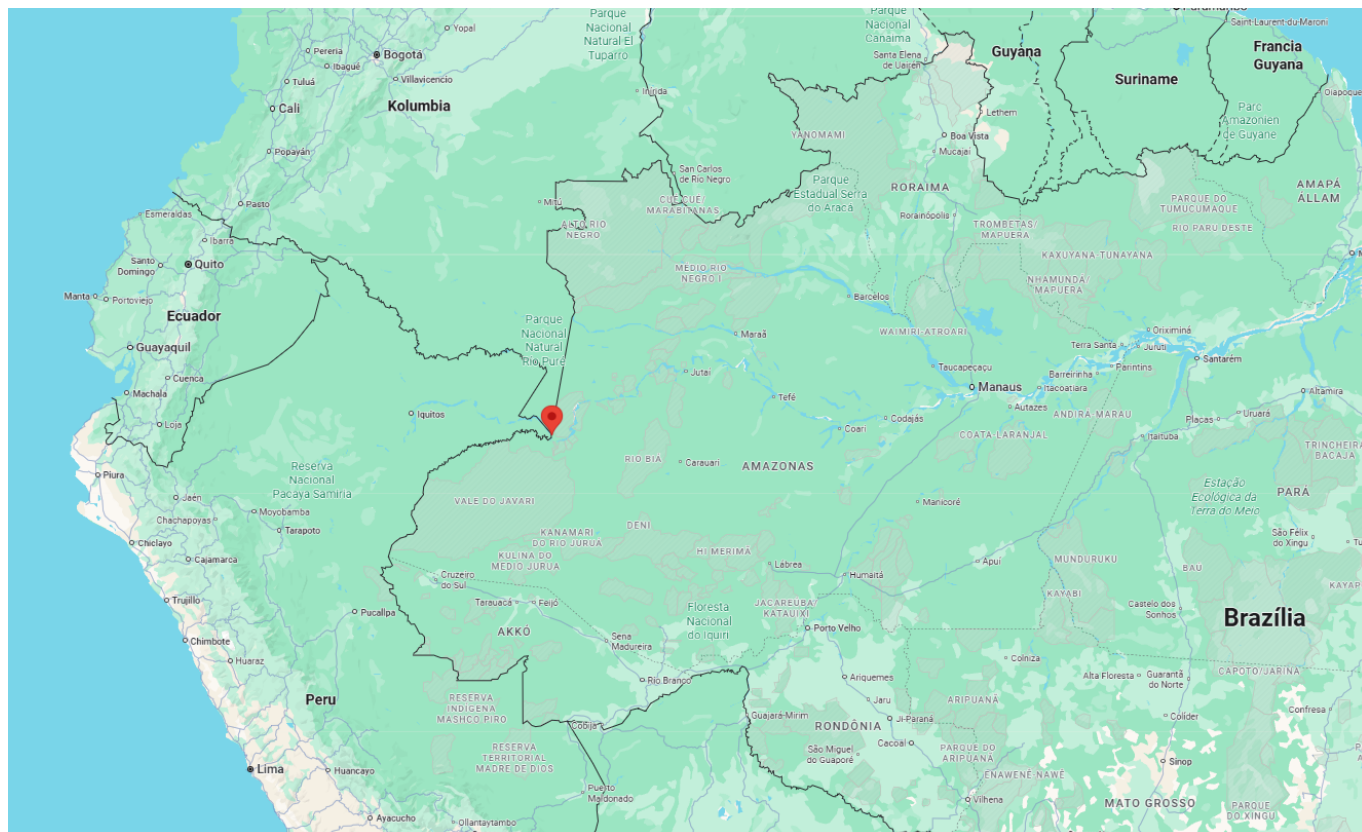

Xuxu egy akkora fém főzőedényt szeretne, amibe belefér egy egész majom. Nem is olyan régen népe, az amazóniai korubo törzs még erdei agyagüstökben főzte meg ételeit. De a „fehér emberek” által hozott könnyű fém lábosoknak nem lehet ellenállni. Xuxu először akkor hallott a 67 ezer lakosú brazil Tabatinga városáról, ahonnan most főzőedényt szeretne vásárolni, amikor kígyómarással vitték oda. Másodjára egy beteg unokáját kísérte el.

Xuxunak és közösségének a történetét nemrég a Guardian külön cikksorozatban mutatta be. Ők is részei annak a több mint 150 millió férfinak, nőnek és gyereknek, akik törzsi társadalmakban élnek a világ több mint 60 országában. Xuxu faluja egyike annak a négy korubo falunak az Ituí és Itaquai folyók találkozásánál, akikkel már többször is felvette a kapcsolatot a domináns társadalom. Egy évtizeddel a legutóbbi kapcsolatfelvétel után a következmények vegyesek: a korubo törzs tagjai megismerkedtek az internettel, nagyobb biztonságot szereztek a külső fenyegetésekkel szemben, azonban új betegségekkel is

találkoztak, amikbe többen belehaltak.

Érintetlen csoportok egy domináns társadalomban

A Survival International becslése szerint több mint száz, a korubókhhoz hasonló érintetlen törzs létezik. Ezeknek a csoportoknak a többsége tudatosan kerüli a kapcsolatot, mivel sok közösségnek volt már korlátozott érintkezése a külvilággal a múltban, és elég ahhoz, hogy tudják: többet nem akarnak. Az érintetlen csoportok többsége Dél-Amerikában él, de feltételezések szerint van belőlük jó néhány az Ausztráliától északra fekvő Új-Guinea erdeiben is.

Nem valami egzotikus „elveszett törzsre” kell gondolni – ezek az érintetlen csoportok önfenntartó népek, akik el akarják kerülni a modern társadalmat. Némelyikük, például az ötvenötezer éve a saját szigetükön élő szentinelézek, aktívan elűzik a betolakodókat: fegyvert rántanak, kiabálnak, sőt, végső esetben meg is ölnek embereket, mint például a

kéretlen hittérítőket, akik mindenáron kapcsolatba akarnak lépni velük. Mások egyszerűen elbújnak.

A korlátozott érintkezések, megmutatták, hogy ezek a távoli társadalmak is változnak és újítanak, csak épp máshogy, mint az iparosodott világ – írja a Survival International. A fiatalabb generációk építenek a meglévő tudásra, hatékonyabb eszközöket és technikákat találnak ki, gyakran használnak és átalakítanak külső forrásból származó tárgyakat is a saját céljaikra. Ezek a társadalmak kortárs közösségek – csak más életformát folytatnak. Tagjaik házakat építenek, szeretik a családjukat, gondozzák a tájat, és – mint mindannyian – jól és békében akarnak élni.

„A természet pajzsai”

Egy ilyen csoport a korubo törzs is. Az ő sorsuk jelzi, mi várhat a környékükön élő több mint

hatvan érintetlen amazóniai csoportra, ha egyszer mégis kapcsolatba kerülnek a külvilággal. Földjeiket először a 19. század végén gumiárusok, majd a 20. században fakitermelők szállták meg. A korubo törzs tagjai pedig pálmafából készült buzogányokkal állt ellen, mivel ők nem használnak íjat és nyilat.

„Ők voltak a természet pajzsai a területen” – mondja Fabrício Amorim, a Funai (Nemzeti Őslakos Ügyek Alapítványa) egykori koordinátora. „Szembeszálltak a favágókkal, akiknek 10-20 ládányi lőszerük és fegyverük volt, miközben a korubo törzs tagjai csak a fadarabjaikat cipelték.”

1965 és 1997 között a korubo tagjai huszonöt nem őslakost öltek meg a területükön. A területükre betolakodó emberek vadászatokat indítottak ellenük, üldözték őket, lőttek rájuk és megmérgezték őket. „A malocánkban (nagy közös házban) voltunk, amikor a fehérek megérkeztek, és megölték a családtagjainkat, az öregeinket – meséli Xuxu. – Ezért bosszút álltunk, halászsokat öltünk meg.”

A 90-es évek közepére az erőszak arra készítette a Funait, hogy megszegje saját elvét, és felvegye a kapcsolatot a törzs tagjaival. Sydney Possuelo expedícióvezető 1996-ban történt első kapcsolatfelvétele az egész világot bejárta: 18 meztelen ember, köztük a matriarcha, Mayá képei, akik modern tárgyakat vizsgáltak és ruhákat próbáltak fel.

An isolated Amazonian tribe has been reunited with relatives they thought were dead.
<https://t.co/MfRtR4hzeP> #Korubo #Brazil pic.twitter.com/kLPnxkPhLa

— Persona (@PersonalEscrito) April 15, 2019

Mára a korubo csoport tagjainak már csak egy kisebb része nem került kapcsolatba a külvilággal. Civil szervezetek szerint ez nem is baj, mivel tiszteletben kell tartani a jogukat, hogy érintetlenek maradjanak – ez elengedhetetlen a közösségeik védelméhez az elnyomástól, rasszizmustól és a földrablástól. Bár egyesek azzal érvelnek, hogy a kapcsolat orvosi és technológiai előnyöket hozhatna, a tény, hogy az eddigi minimális kapcsolatfelvételek alapján ezek a törzsek egészségesek és virágzó közösségeket alkotnak, megkérdőjelezi ezt az érvet.

A Survival International szerint pedig ezek a törzsek a természet legjobb őrzői, és a bizonyítékok is azt mutatják, hogy a törzsi területek jelentik a legjobb védőgátat az erdőirtással szemben. Mark Plotkin, etnobiológus, az esőerdei ökoszisztémák szakértője pedig úgy fogalmazott, hogy „többször is megfigyeltem, hogy az Amazonas őslakosai sokkal jobban ismerik, használják és védik az esőerdőket, mint a nyugati tudósok vagy a városi központokból odavezényelt parkőrök”.

Starlink, bolti keksz, influenza

A kapcsolatfelvétel óta a korubók rendszeresen járnak városba orvosi ellátásért – gyakran kisebb problémákkal is, ami új betegségeknek teszi ki őket. Négy korubo csecsemő halt meg az elmúlt évben, többségük olyan okok betegségei, mint az influenza, tüdőgyulladás, hasmenés vagy kiszáradás.

A Funai korábban megpróbálta szabályozni, milyen tárgyak juthatnak el hozzájuk: elemlámpák, gyufák, szappan, macheté, balták, élezőkövek. De a korubók szükségletei gyorsan változtak: a Funai által biztosított állásokból és az állami támogatásokból szerzett pénzből már csónakokat, mobiltelefonokat, rizst, tésztát és bolti kekszet vesznek. A brazil bankjegyek állatképei segítenek a számolni nem tudó korubóknak: az 50 realoson például jaguár van.

Rövid idő alatt eljutottak oda, hogy már napelemeket szeretnének a világításhoz, a telefonjaik töltéséhez és az internet-használathoz. „Mobil és internet előtt, amikor valakit kórházba vittek – a fiamat, a testvéremet – nem tudtuk, hogy jobban van-e vagy rosszabbul. Hogy tudjuk meg? Ezért van most mobilunk. És Starlinket is akarunk” – mondja Txitxopi.

Jelenleg a korubo törzs két faluja rendelkezik állandó internetkapcsolattal. Luisa Suriani, portugáltanár, aki írni-olvasni tanítja a törzs egyes tagjait arról beszélt a lapnak, hogy eredetileg korlátozott hozzáférésük lett volna a törzs tagjainak, de ma már egész nap megy az internet.

„Ők természetesen mindentől le vannak nyugózva, ami kintről jön – gondolj bele, mi az internet!” – mondja.

Suriani szerint a problémát az okozza, hogy az internet megjelenése óta a fiatalok egyre kevésbé hajlandók vadászni vagy földet művelni. „De a korubók mindennapi élete azért még mindig nagyon vibráló” – mondja a tanár.

A nagy találkozás ára

A korubo törzs örül, hogy népessége nő, ugyanakkor a vadállományuk megcsappant. „Amikor először építettük a malocánkat, sok vad volt. Vadásztunk, vadásztunk, aztán az állatok elmentek” – mondja Takvan. Régen ilyenkor továbbálltak volna – most viszont az áruk, szolgáltatások és a város közelsége „lehorgonyozza” őket. Sydney Possuelo szerint függőségbe kerültek azoktól, akik korábban megölték társaikat, elvették a földjüket és az

asszonyaikat elrabolták. Most ugyanezek az emberek irányítják az életüket: „Ezt megteheted, azt nem, ezt vedd fel, azt ne.”

„A még érintetlenekkel a legjobb, amit tehetünk, hogy tiszteletteljes távolságot tartunk. Hagyjuk őket békében élni. Ha az állam jót akar, akkor megőrzi az elszigeteltségüket, és védi a természetet” – mondja Possuelo.

Xuxu végül leszáll a falu felé tartó hajóról, vállán függőággal és kosárral, és boldogan nézegeti a Tabatingában vett új főzőedényt. Azt pedig, hogy milyen hatással lesznek a főzőedények, az internet és bolti keksz a falujára, valószínűleg csak évek múlva fog kiderülni.

Forrás